

PŘÍLOHY

1.

Ve Vídni 30/11 69.

Milý příteli!

Třikráte byl jsem již v archivu zemského soudu, kde jsem hned ve středu po svém příchodu objednal ten sakramentský opis – dosud nic. Zítra tam půjdu zase. Tuhlec přikládám nový doklad velkodušnosti šlechtného Tvého strýce.

Buď tak dobrý a odevzdej Dattlovi pakétl, který Ti dá současně s tímto listem Sladkovský. Řekni Dattlovi, že ho prosím, by tu knížtičku odevzdal Tůmovi, až navštíví buď jeho nebo Baráka u Sv. Václava.

Začínám se pomalu uzdravovat. Snad následkem plzenského ve spolku se Sladkovským vypitého. Poznání, že také ve Vídni dobré plzenské, je, jak myslím, jediný výsledek výpravy Sladk. – to už je kletba jungczeských podniků.

Já ale jsem rád, že sedím ve Vídni, a přeju si jen, abys ses svezl také sem.

Srdečně Tě pozdravuji.

Tvůj

V. K. Šembera

Milý příteli!

Dnes jsem byl opět v archivu – najisto dostanu opis v pátek, takže jej budeš míti v sobotu v rukou. Dnes mi předložili kodicil k testamentu, jež jsem s velkou důkladností pročetl, čímž jsem Tobě dva kolky uspořil. Obsahuje pouze tyto tři punkty:

Zrušuji § 21, jelikož dotýčná osoba zemřela.

Ženě Nerudy v Zásmukách připadne legát 300 zl.

Administraci mého domu v Jakobsgasse odevzdávám panu A. Mareschovi.

To je vše. Myslím, že nebude třeba opisu. Škoda kolky sesilovat finance cislajtánské. Učiň tak jak jeden z mých známých, který je tak radikální, že nekouří cigáry, aby tím nepodporoval fiskus.

Právě jsem se dosmál Tvému feuilletonu. Zapomněl jsi dvoje fakta, totiž nabídnouti pohlavků chlapům, kteří pronásledují ctnostné ženy, jichž manželé pak insertně nadají těm nestydatcům (také oprávnění milencové to činí, jako nedávno jeden v divadle proti důstojníku, který se v insertu ptal: Oh Ideal, was für ein überflüssiges Möbel sass an deiner Seite! Načež tento mu radil vyzdvihnouti si adresu v expedici), a za druhé varování před Emilem: Gib acht, dass du bei näherem Umgange mit Emil nicht auch so krank wirst wie ich. Překlad panenská literatura nesnese, zrovna jak se nesmí říct trypristr a syfiliatrin v českých ctnostech, nýbrž naturarzt.

Dnes před měsícem vyšel jsem z kriminálu a ještě nesvedu vypít pět džbánek plzenského. Ne ne, jakživ už nic netrpět za národ, chci říci Juliu Grégu.

Se srdečným pozdravem

Tvůj upřímný

VKŠ

Příteli milý!

Nějakou tu skromnou myšlenku pro mne, co?

Jsi zdráv?

Je tu Tůma a Schnirch z Říma. Dojede za 14 dní do Prahy.

Řekni prosím Sklenářovi, že s těmi lukesinkami nic není. Jsou zde vázáni *ne* gážemi, ale jinak.

Wanzengruber včera propadl ve Vídni náramně.

Pozdravuje Tebe Strampfer co nejvíc.

Já jsem

Tvůj upřímně oddaný

V. K. Šembera

Příteli milý!

Mám Ti psát něco zajímavého, snad veselého? To aby vedl beznohý chromého. Trčím v nejurputnější rozmrzlosti až pod obočí a pochopuju rozmrzlost Tvou nad tím „nynějškem“ z gruntu srdce. Snad Tě povyrazí, když Ti postupuju půl nádeje své na výhru v kreditní loterii, vyšvihnul jsem se až k výši jedné promesy, což za nynějších okolností je již až povážlivý luxus. Re-presentuje to zrovna sumu pěti zlatých. Platíš ještě tuto sumu za fejletón v Nár. l. Musím hledět si vydělat pár promes u Tebe. Srdce mé plno touhy po nějakém řádném vymarši, ale těch peněz není, to je to zlé. A čas by byl tak krásný, moci se teď potloukat někde v Norvežsku nebo ve Švýcarsku.

Za čtrnácte dní tomu bude rok, co jsi po druhé přijel do Vídně, já Tě uvítal s cholerou na dráze. Teď se těším na ten mor s boulemi, co vypukl v Tripolisku. Budeš, Nerudo, hezky vypadat s bou-

lami a také mně budou slušet. Myslíš, že budou černé nebo modravé. Pro tvůj teint by byly modré případnější.

Naše Ada chce Ti psát co den, ale je napořádě nemocna. Především ji zastihl zvláštní případ lähmungu – celá levá strana po křeči srdečním byla bez vlády a chudák nemohla mluvit, neviděla, neslyšela. To trvalo hodinu, až pak zase slovo i vláda tělem se dostavila. Můžeš si představit její zaleknutí. Kdykoli odcházím, myslím, že jí více nenaleznu živoucí.

Že mi moje restaurátérka zmizela, to už víš, udělala bankrot, pumpla si u mě – u mne!! – peníze a zmizela. Můj divadelní anděl kurýruje si bezpochyby nějaký neduh dolnotělní v budínských lázních a s mou hraběnkou je to am. Jsem nyní poustevník a lidožrout.

Z těch všech známých, s kterými jsi se vloni často rval, není nikoho na place. Rozprchli se všichni vpravo vlevo. Od doby krachu přestala ta vnitřní souvislost v hospodě pěstovaná – každý se choulí mrzut do rohu a neví o druhém, a když ho vidí, tak se ho ani nezeptá, kam chodí, aby nemusel slyšet: Příteli, já nechoďím nikam, neboť mám doma sedm dětí a nic k jídlu. Boczek na příklad je takový chudák. Má devět dětí a pense 150 zl. měsíčně, žurnalisticky si nevydělává ale pranic.

Strampfer je celý čas v Pešti, včera na skok sem přijel. Starke je jeho vicedirektor a měl rvačku s Stublovou, o níž Tě přiložená brožurka poučí.

Z celého srdce

Tvůj

PS.

Švanda ještě u mne nebyl, ale budu ho fedrovat, toť se rozumí.

Příteli milý!

Jsem celý ztrnulý! To je lumpáctví neslýchané!

Avšak hned napřed: já nedostal žádného listu od mladého Palackého nebo kohos jiného. Ať jen píšou! Čekám!

Že se mi až točí hlava, tak mi skočila do ní krev! Jsou to darebáci!

Já si myslím, není-li věc tak. Poněvadž nemají žádné vhodné látky právě po ruce štourat do mladočechů, snad že si vyberou zase aféru Montagsrevue; ten chlap Skrejšovský nemůže mít okamžik pokoje. Ale co máš Ty při tom co dělat! Přijdou-lina *mne*, tak jim cestu domů divnou ukážu. Že jsi hned všem v podezření*, to jsem poznal z nahodilého slova ondy zde Hellerem prohozeného. Mluvil jsem s ním o těch našich poměrech, a tu mi řekl Heller: „Víte, Vás a Nerudu mají v celé Praze za spolupracovníky.“ (Zeptej se ho jen.) Já se na to smál a pravil: „Milý Helleře, dva lidi jsou v mladočeském táboře, kteří nepřispěli do Montagsrevue ni slovem, a to jsou Neruda a Sladkovský.“ (Zeptej se ho!)

Proč pojednou proti *Tobě*, který přec v poslední době ani nepsal politické fejetóny, tedy jsi nemohl urazit majestát „pražské hlavy“. Že o *Tobě* vědí, že chceš pryč jet, co se tomu divíš, vždyť z toho neděláš tajemství a v Praze se všechno donese, i kdyby nebylo extratajných donášečů, jak oni zajisté mezi námi máme. Ale i ta Montagsrevue, pokud mi nechává ty staré v pokoji, píše samé všeobecné úvahy. Čím více mezi pracemi teď o tom přemýšlím, tím více zdá se mi, že to bude všechno jen hloupá šplechtačka kavárnicko-hospodská. *Tenkrát* řekli, že mají *důkazy*, nu a měli je? I ten telegram nemohli doznat za Tvůj rukopis, jelikož to byl *můj* (víš, ten velce psaný). A tak to bude i tentokráte jen pro hospodský kvač. Já nemohu myslet, že by měli tu drzost vystoupit třeba jen narážkou, nebo to by se na nich muselo zle pomstít.

Ty jsi velmi dobře jednal, že jsi toho Palandu nepustil z ruky. To je rázné a rozumné, hned je popadnout za chřtán. Budou-li

* býti totiž spolučinitelem Mtgsrevue

chtít mít kampaň montagsrevueskou jako tehdy, musejí to vzít z jiného konce nežli u Tebe! To je jim zcela podobné, že by s nářkami à la cement vyšli tehdy, až Ty tu nebudeš. Prosím Tě, kdož ví, co já za roli budu při tom hrát. Když oni dedukují spojení s policií via Montagsrevue, musím přece *já* být také v tom. Proto ale přece se seberu v sobotu večer a pojedu na týden do hor, ať si tisknou o mně, co chtějí. U Tebe je to jináč, ale Ty můžeš zůstat přece ve spojení, to Ti mohou telegrafovat a proto si nenech zkazit dovolenou a nutné odpočínutí.

Píšu, jak mi myšlenky běží, neboť žene mi to péro v ruce, ba jsem plný ošklivosti a nevole nejhlubší. Rozumí se, že je všechno nyní tajemstvím. Rozumí se také samo sebou, že Tobě stojím ve všem k službám, – jen kdyby ten Palanda chtěl psát! *Ale uvidíš, že nebude psát!* To jsou *bázlivé bestie* – kdo na ně pevně vykročí, toho se leknou a utekou. Nenech se mást a nerozčiluj se – arcit to říkám a jsem sám celý rozčilený. Že pak se těm lidem nehnuší to řemeslo, že necítí ten smrad toho neřádu, v němž se hrabají. Já to nepochopuji, a Ty to nepochopuješ a žádný poctivě myslící člověk to nemůže pochopit. A musejí mít ku podivu silnou důvěru v snášlivost *své strany* – cožpak mezi nimi samými se nikdo nenalezne, jenž by to cítil, jak bezedně sprostácky se chovají ti první rádcové a řiditelové! To mně nejvíc mate mozek a činí mne nejvíce smutným, jelikož ukazuje ku ukrutné demoralisaci té části, bohužel velké části celého národa.

Ale jen ať přijdou, Nerudo, jen ať přijdou. Já na ně s tou největší sekerou.

Kdybych dostal zítra list od Palandy, tak Ti budu telegrafovat. Piš mi, co jsi dnes zvěděl. Já mám takový vztek, že bych nejraději běžel na Nordbahnhof a jel do Prahy.

Tisknu Ti ruku

Tvůj

VKŠ

Příteli milý!

Nazdar tedy!

A dík za obrázek! Pěkný!

Ve Vídni nestává podniku, jak Ty píšeš. Já byl extra sám na policejní direkci ptát se na Vereinsbureau. I spolky, které se ujímají služek, nemají takové asyly. Stává zde asyly, kde jsou bývalé guvernanky: Wiener Frauenheim, Kanzlei, IX, Höfergasse 1. Statuty spolku mohly by Tobě sloužit co basis. Stává zde spolku, který služkám zdarma místa zprostředkuje: Frauenerwerbverein IV, Rahlgasse 4, ale asyly nemá.

Do Berlína jsem psal jedné dámě o dáta a statuta, jak dostanu, pošlu.

Pozdravuju Tebe v silvestrovské nervosnosti z celého srdce

Tvůj!

1.

7/3 85.

Velectěný!

Zároveň s tímto psaním Vám posílám nejprvnější jarní kvítí z naší krajiny. V přírodě nastává nový život a v mnohém lidském srdci – zima.

Z posledního listu mého jste vyrozuměl, na koho se maminka velice těšila. Nyní ale bez obalu praví, kdyby byla věděla, jak na ni návštěva účinkovati bude, že by se jí byla vzdala. Máte zvěděti proč. Přijel v úterý v 3/4 8. h. k domu – po půl roce vstoupil do pokoje, jako by denně v něm dlel, – podal chladně ruku té, která by ho byla ráda srdečně objala. Chodil po pokoji a neustále se bavil co nejjemněji s – pejskem, který se k němu lichotil do 1/2 9., v tu hodinu odešel. Šel na chvíli do předních pokojů a řekl mně, že si myslel, maminka že jest „mnohem bídňější (viel derber)“, než jak jest. Že nemůže choditi, na tom nezáleží v tom věku, a že ochabuje paměť, to jest následek nemoci bohužel nevyhojitelné. Místo útěchy přidal, bude-li průběh nemoci dlouhý, pak že nastane zmatek v myšlenkách a v řeči, dále úplná otupělost! nebo v okamžení – ochrnutí mozku. Dal „dobrou noc“ a šel do hostince. Tou neočekávanou chladností jsme podnes omámeny a jest nám, jako by jsme na srdci měly ledový obkladek. Ve středu přišel po 9. h., přijal přání a dary, které si uložil do kufříku, mrzel se nemálo na to, že se maminka dala do pláče, a řekl, že má „veselý den narození“, – než přišel „k staré paní“, že byl „u starého pána“. A navštívil ho po úplném půl létě!! Kolem 10. h. sešel se mnou do zahrady, prohledl si všechno důkladně i v celém bytě a přitom se mnou mluvil v záležitosti, o které bych Vám ráda psala, ale dnes to nejde. Jen tolik vezte, že Vy jste tisíckrát ochot-

nější než ten, který by se mě ujati mohl a i měl. Bůh ví, co se s ním stalo. Mluvil vždy málo, ale tak uzavřený a každému srdečnému slovu jako tentokráte nebyl ještě nepřístupný. Mně vážlo slovo v hrdle a nyní maminka se přiznala, že jí nebylo jinak. A tak se těšila na tu návštěvu! Mně je tak líto, že se nebohá citlivá a nemocná paní rozlitovala po té návštěvě, ale kdybych o tom psala, bylo by zle. Musím všechno, všechno nechat pro sebe – osaměla jsem. Právě dnes přišlo *hromobití*, že jsem *Vám* oznámila jeho příjezd a odjezd! Musím *Vás* co *nejsnažněji prositi*, aby jste tomu podivínu *nikdy se nezmínil*, o čem *Vám* píši. Znáám *Váš* jemnocit a vím, že nadarmo neprosím. Kdybych s *Vámi* jen mluvit mohla! Doufám, že mně nezazlíte upřímnost mou, – nemohu *Vám* o tom ochlazení srdce mlčeti. Maminka *Vás* srdečně pozdravuje a mé pozdravení jest skryto v sněženkách.

Zdenka

2.

8/3 85 v 10 h. ráno.

Velectěný!

Dnes *Vás* psaní mé jistě nepotěší, lituji toho srdečně, ale nemohla jsem jinak referovati. A dnešní zpráva jest ještě nevítanější. Nechtěla jsem *Vás* dnes poděsiti telegramem, když lékař pravil, že *doufá v opětné zotavení*. Víte již, že maminka v posledních dnech byla rozlitována, tím snad se stalo, že dnes ve 4 h. ráno byla postižena silným záchvatem mrtvice. Nyní tiše spí a nemá tušení, co se k ránu stalo. Lékař neprodleně došel a pronesl se, že doufá po tom silném záchvatu, že druhý následovati nebude a že se maminka opět, ovšem jen Bůh ví, nadlouho-li, zotaví. Po 1/2 5. přišla k sobě, ale teprv v 1/2 6. se dala do mluvení a řekla, že jí není dobře od žaludku. Dala jsem jí několik ledových pilulek a na hlavě jsme měnily obkladky, kolem 9. h. přišel znovu lékař a byl uspokojen tím, že maminka jest *úplně při sobě* a 2 hodiny tiše spala. Snídala i kávu a rohlíček. Nemusím *Vám* připojiti, jak mně jest.

Do Vídně budu dnes psáti, beztoho by v neděli telegrafování bylo

prazbytečné. Dostane ale epištolu, nebojím se. Jen aby nebylo hůře nebo tak zle najednou. Dám Vám opět vědět, jak se mamince vede, – dokud nedostanete telegram, *nebude hůře*. Právě dnes před 3 roky se otec roznemohl, aby více nevstal! I ty upomínky neblaze účinkují, ale ještě více ta ledová návštěva a to včerejší durdění, že jsem jeho příjezd i odjezd udala tak věrnému příteli! Mohl psát přímo mně, ale ne tak citlivé paní. Mohl ale také pěkně mlčet.

O Vaší upřímné soustrasti jsem dávno přesvědčena a proto jste první, komu oznamuji nové děsné onemocnění.

Srdečně pozdravuje

Zdenka

V 8 h. večer.

Lékař byl v 6 h. u maminky a řekl, že doufá v *dobrou noc*. Vcelku byl uspokojen. Maminka s chutí snědla v poledne polévku a trochu kompotu, svačila jako obyčejně kávu a přála si, aby k ní přišla v domě bydlící paní, „ta že ji nikdy nerozčílí“. I se mnou mluví jako obyčejně, musím býti hovornou i *veselou!* — — —

3.

10/3 85.

Velectěný!

Dnes Vás mohu potěšiti zprávou, že noc šťastně přešla a lékař dopoledne docela spokojen odešel. V poledne najednou maminka dostala chuť ku vstání a se mnou u stolu obědvala s chutí. Po obědě jen na pohovku ulehla a ve 4 h. jako obyčejně svačila a v 6 h. večerela. Když lékař po 6. h. vstoupil do pokoje, byl radostně překvapen, když viděl maminku u stolu sedět. Řekl, že doufá v opět *dobrou noc* a pak že zítra maminka smí pít plzeňské, které dnes musela přeměnit na víno.

Lékař se přiznal, že tajně maminku obdivuje, jak se rychle zotavila již nejednou po veliké slabotě. Mně ten včerejší záchvat jest jako strašně děsný sen – jen aby se neopakoval opět brzo. V dnešní noci jsem ani hodinu pevněji neusnula,

jsem tak velice poděšena – Nyní, když dopisuji list tento, ulehne maminka. Odbilo se 8 h. Kýž bych Vás i budoucně potěšiti mohla!

Srdečně pozdravuje

Zdenka

4.

21/3 1885 večer.

Velectěný!

Dnes před 8 roky jste byl přítomen vzácnému veřejnému oslavení 70. dne narození muže, národ český nade všechno milujícího, – a dnes jste Vy z té celé vzácné společnosti – *jedinký*, který od 3 roků zesnulému věnujete co nejjemněji upomínku přátelskou. Za půvabné vzácné květiny přijměte díky nejsrdečnější. V 9 hodin jsem skupení jarních květů zanesla na místo tichouнкé, mnou již včera ověncené buxusem z domácí zahrady a množstvím – sněženek. Bohužel ale dnešním dnem k nám nezavítala vesna – padal dešť ledový a zachvěly se na teplo zvyklé věstkyně krásy jarní. Přenocovati budou v pokoji před obrazem toho, kterého jsme dle dne *dnes* před 3 roky doprovodili naposledy do Čech. Od 8. t. m. neustále vzpomínám, jak bylo před 3 roky, a dnes jsem si mimovolně vzpomněla na oslavení před 8 lety a že před 3 roky v ten den jsme večer byly v skvělé besedě zpěv. spolku víd., výborně se bavily a jen o 48 h. později jsem ulehla, abych se nestala obětí nemoci děsné. Přeshkoda, že jsem se uzdravila. – –

Do té chvíle se vede mamince tak jako před záchvatem posledním. Myšlenky ovšem jsou obyčejně černé, jen na chvílenku, když totiž dojde lékař, si je nechá vymluviti a slibuje, že se jich vzdá. Jen kdyby se slunce zasmálo, dovedly by jsme maminku na balkon a snad by bylo v tom čerstvém vzduchu lépe. Doufáme, že jste zdráv v tom nepříznivém počasí, aspoň Vám toho přejeme upřímně a pozdravujeme srdečně.

Odporučuje se Vám

Zdenka

Velectěný!

Ještě dnes Vám musím vzdáti nejsrdečnější díky za laskavou vzpomínku písemní a tu roztomilou „maličkost“, která jest veselou ozdobou mého stolku psacího. Velmi jste mě potěšil, to věřte pevně. Zároveň s pražskou zásilkou jsem dostala z Vídně přání, aby dnešní den šťastně přešel, a přiložena byla velice elegantní tobolka na navštěvenky. Ale lekla jsem se jí, neb v šedé jemné kůži jest nestvůr několik originelně vtlačeno, – „to nejnovější“ bylo připsáno! Maminka mě potěšila nejvíc tím, že se mnou u stolu snídala, překvapila mě též darem z Vídně. V 10 h. na okamžení vysvítilo slunce, maminka seděla na balkoně a připily jsme si navzájem na zdraví a pak na počest Vám a příteli Vašemu. Před rokem bylo teplo, seděly jsme v zahradě – dnes jest nebe šedé, chladno a myšlenky veselejší jsou jako ten dnešní jedinký paprsek sluneční.

Maminka Vás srdečně pozdravuje a děkuje, že jste mně takovou radost dvojí připravil, – těší se již na dopis Váš.

Děkuji Vám za velikou laskavost Vaši a tu nehynoucí ochotnost. Jen kdybych věděla, čím bych Vám se mohla odsloužiti!

Všeho dobrého od srdce Vám přeje

Zdenka

Velectěný!

Teprva po slunce májového západu, při slavném klekání mohu Vám vzdáti za maminku díky nejsrdečnější za Váš milý list a tu *velevítanou* včerejší zásilku. Dnes byl pout u Sv. Trojice na hřbítově, letní slavnost dušičková, a proto včera mně nezbyla chvilinka ku psaní. Hrob jest ozdoben jako na fotografii – mezi horním skupením prokukuje ještě kvítí jarní květoucí. Dopoledne byly

slavné služby boží u Sv. Trojice, tentýž arcikněz z Litomyšle, duchaplný P. Šanta, který otce mého k poslední cestě požehnal, — měl dnes velkou . . . To byly upomínky! — — V podvečer jsem si na rozloučenou s májím vyšla do luk, musela jsem se před lijákem uschovati v besídce známé rodiny a tím jsem se opozdila a teprve nyní mohu psát co nejrychleji. Maminka naříká velice na bolest v noze, psala ale před chvílí sama do Vídně, kam neustále i v tom nynějším vedru touží. — — Včera měla opravdu velikou radost z přeštedrého obsahu bedničky, přála si „něco zvláštního“, a když se probudila, držela jsem jí vstříc — bedničku! Byla jsem na pochoutku pozvána jako vždy — chutnalo nám oboum a bude ještě dlouho chutnati. Prosím, dodejte s mým pozdravením přiložený obrázek Vaší pečlivé Martě — obrázek *jel odsud na Velehrad* a vrátil se k „poutu“. Maminka co nejsrdečněji Vás pozdravuje — psala Vám velice ráda k 16. t. m., ale česky to nejde jako v řeči jí plynější. —

Srdečně pozdravuje a stálého zdraví přeje Vám

Zdenka

7.

8/7 85.

Velectěný!

S radostí bych Vám dnes jako před rokem k památnému dnu Vašeho narození poslala nejkrásnější růže, aby zvěstovaly naše upřímné přání, ale — letošní neobyčejné parno nemilosrdně zničilo předčasně květy nejlíbeznější a zanechalo právě v těchto dnech jen několik malounekých poupát — až ty rozkvetou, budou Vám věnovány, dnes ale prosím, aby jste jen ty nejsrdečnější přání naše laskavě přijal. — Vcelku se vede podnes mamince stejně — naříká denně, to již jinak nebude. Podruhé budu psát o jiném.

S upřímným pozdravením se Vám doporučujeme.

Zdenka

Velectěný!

Víte, jakého hosta jsme včera uvítaly a u nás měly od 1/2 11.–4. h! Maminka měla velikou radost, že byl u nás po tolik hodin, jen v 11 h. odešel na hřbitov. Seděl u maminky na balkoně, podíval se do zahrady, prošel celý byt a byl uspokojen i s maminčinou tváří, na které těžká choroba není naznačena. S upřímnou lítostí jsme ale slyšely, že ani letos nechcete opustiti tu Vaši krásnou Prahu. Kdybych jen na 24 hodin mohla odjeti – převezla bych Vás sem jako sklo.

Chtěla jsem vzácného hosta jen kousek za město doprovoditi, ale nedovolil, odjel sám. Maminka mě poslala na procházku, šla jsem lukami nahoru na silnici, po které byl odjel, a viděla jsem letěti opožděný rychlík – bylo mně strašně smutno. Byl tu jen málo hodin, ale když odjel, bylo jako po vyhoření smutno a maminka řekla při loučení na balkoně, že jí napadlo: možná, že mě více neuvidí. Vymlouvati jsem tu myšlenku musela, ale sama jsem ji měla a se strachem jsem ulehla. Vzpomínaly jsme do 10 h., jak jede. Noc šťastně přešla. Vstala jsem jako obyčejně denně v 6 h., nechala dveře polootevřeny, a za málo minut jsem slyšela jako něco padnouti – tak divně jsem se lekla, ačkoli vím, že pejsek, jakmile vyjdu z pokoje, ihned skočí na lůžko a v nohouch maminku hlídá. Zaběhla jsem do pokoje a tu jsem se polekala, že posud nejsem k ničemu. Maminka děsně chrupěla, ústa měla zkřivena, oči vsloup – do smrti nezapomenu na tu děsnou tvář. Stříkala jsem do tváře vodu ledovou a na čelo jsem dala obkladek, více jsem učiniti nemohla. Lékař přišel brzo a potěšil mě, že se maminka již zotavuje, a nařídil ticho a obkladky, které jsem střídala do poledne. – Lékař přišel v tu 12. hodinu opět, ale tak jen jako se optati, jak se mamince po té včerejší radosti daří, – naříkala, že jí není dobře, – těšil, že bude opět brzo lépe. –

Mě ten dnešní záchvat nepřekvapil, tušila jsem ho – maminka ani radost nesnese. Vám shledání s přítelem bohdá neuškodilo – těšilo ho, že se s Vámi opět sešel. Překvapil Vás? Psala jsem mu, co se dnes ráno stalo, neb utajením ho nemohu ušetřiti. Chtěla

sem Vám včera něco psáti, ale nešlo to. Dám Vám opět brzo věděti, zdali a jak se maminka zotavuje, vím, jak vřelého účastenství beřete.

Telegramem Vás poděsím, jen kdyby nastalo veliké nebezpečení. O to jest postaráno. Dej Bůh, aby toho zapotřebí ještě nebylo. Maminka Vás nechá srdečně pozdravovati. Těšilo by ji velice, kdyby jste tak spolu seděli na našem balkoně v tom čerstvém vzduchu s vyhlídkou do zahrad, polí a lesů tmavých.

Upřímně Vás pozdravuje

Vám vždy oddaná

Zdenka

Sub rosa. Nevím, zdali jste doprovodil Vašeho přítele na nádraží a viděl, kde koupil před samým odjezdem pěknou šunku „pověstnou pražskou“. Koupil ji za vařenou, 6 zl. 5 kilo. Chtěl ji včera ochutnati, nakrojila jsem několik kousků a poznali jsme, že – uvařena *není*. Rozhněval se právem velice a pravil, kdyby se byl podíval na firmu, bylo to *naproti* nádraží, že by – poděkoval. Kdyby to ta Vaše pečlivá Anna mohla vyhledati, neb ten majitel šunk zasluhuje lekci. Podvedl kupujícího. Prosím ale, nevyzradte mě, měla bych z té poznámky *velikou mrzutost*, ale když se tak rozhněval, stojí to za optání.

9.

9/7 86 v 8 h

Velectěný!

K Vašemu, nám památnému 10. červenci přijměte laskavě naše upřímné blahopřání, které Vám má projeviti velmi skromná kytička, mnou uvita v domácí zahradě, letos málem docela osiřelé.

Skoro denně prší a hřmí, včera odpoledne mezi 3/4 3 – 1/4 4 ne-daleko 3krátě „udeřilo“! Maminka neustále naříká na bolest v noze a mé nervy mají trhání před bouřkou skoro nesnesitelné. Nastal večer, prší tiše a my sedíme ještě na balkoně. Vzpomínáme velmi často na Vás a Vaši jarní připověď, že letos sem snad zavítáte.

M. neděli jsem na hodinu měla uměleckou pochoutku, přijel sem proslulý houslista Ondříček s chotí – po 4 1/2 roce jsem slyšela – umělce, který mě tklivou hrou rozplakal. V tom koncertě vzácném živě jsem si vzpomněla na ony dávno minulé, v kterých jsem byla s otcem. Sál, v kterém Ondříček mě okouznil, jest velmi blízko hřbitova, na kterém blíže vchodu ctitel hudby odpočívá. Snad slyšel, jak na rozloučenou přidal umělec onu píseň, při které poctivý vlastenec byl vpuštěn do poslední komůrky podzemní, – mne strašně rozčilující Kde domov můj. – –

Nemohu mlčením pominouti, že oba krásné věnce přes týden zdobily pomník i hrob všeobecně obdivovány, – *takové dary se hmotně nedají nahraditi.*

S přátelským pozdravením naším odesílám lístek tento

Zdenka

10.

5/3 88 v 1/2 5.

Velectěný!

V upřímnost Vaší soustrasti věřím a proto z lůžka bolesti převeliké co nejsrdečněji děkuji a prosím, aby jste si na mě denně přátelsky vzpomněl. Nechtěla jsem Vám ještě nyní oznámiti, že jsem se stala m. pátek v pravé poledne sotva 50 kroků od domu našeho lékaře obětí posněžené v onen den klouzačky na náměstí nedaleko chodníka. Upadla jsem tak bez vlády, že jsem si obě kosti nad kotníkem přerazila. Strážník známý byl právě nedaleko, uložil mě poloomdlenou do kočáru k odjezdu na zdejší nádraží již připraveného. Vše se dělo rychle, a to bylo pro mou nebohou nohu dobrodiním. Malé děvčátko oznámilo naší Marii, že mě přivezou domů – zsinalá čekala u dveří a pomohla strážníkovi mě vynésti přímo na nízký divan, který stojí v předsíni. Prosila jsem jen, aby šli hodně tiše, aby maminka něco neobyčejného v domě neslyšela. Poštěstilo se to. Lékař brzo přiběhl – pohledl na obnaženou a již oteklou nohu, trhl sebou při vší obyčejné klidnosti. Věděla

jsem dosti. Šel k mamince a řekl nebohé oklamané, že mě viděl, jak jsem vyklouzla a si notně narazila – patu! Aby si nic z toho nedělala, že v pár dnech bude zase dobře, jen tiše musím ležeti. Bohužel ale asi 6 neděl nevkročím na podlahu! – Operaci provedl náš výtečný lékař tak měkce, jako – Albert by byl u mě stál. Jeho asistent, plukovní lékař, se nemohl udržeti a obdivoval mistrné dílo lékařovo a pak mou – statečnost. Nehnula jsem ani tváří mezi operací a mlčela jsem, dívala jsem se, jak se mazlili s mou nešťastnou nohou. Zabalil ji až nad koleno, až k prstům do vaty, pevné jako dříví lepenky, a modrého biletu organtinu, který jest nyní tuhý jako cement. Operace byla v předním pokoji a po ní před 3. h. mě přinesli k mamince. Vívala mě a těšila se z toho, že mám jen patu obraženou!! Ležím tak, že si vidíme pěkně do tváře. S maminkou se musím vesele baviti, ba i smáti, zato noc *probdím* v nejprudší bolesti. Ulevení bolesti není možné, jinak by ji p.dr. V. Tobek ochotně poskytnul. Pravou milosrdnou sestrou jest Marie. Noc po operaci i druhou se mnou *probděla* – dnes jsem plakala a tichounce naříkala sama po celou noc. Maminka jest ráda, že jsem neustále u ní, – cenu mé společnosti nezná. Soustrast mně byla bleskurychle projevena, pravé přátelství skutkem dokazují Vaše ctitelkyně sl. Weinfurterovy. *V každý* podvečer, kolem 6. h. obyčejně, přijdou mě potěšiti. Dlouho se ohledem na maminku *nesmějí* pozdržeti. Vidí je ale velice ráda. Čeho si přeji, mně hlavně starší sl. Bohumila s radostí kromě domu obstará. Jiné návštěvy *nesmějí vstoupiti k nám* – mohly by se slovem prozraditi. *Noci* se bojím, bude opět bolestná. Prosím, *pište mně přímo* – Marie šikovně pašuje veškeré dopisy atd. k mému lůžku. Jsem umdlena – končím.

Srdečně Vás pozdravuje

Zdenka

Velectěný!

Včerejší listek můj Vám projevila velikou radost mou nad včerejším dvojnásobným vítáním překvapením. Jak mám psát ale dnes? Jsem již omámena tou Vaší nekonečnou dobrotou. Slovy děkovati nemožno, ale i skutkem to nejde, — zůstanu na věky dlužnicí. Tak tuze jste mě dojal dnes ráno po slunce východu jarní vůní přelíbeznou. Ani jedním květem hnuto nebylo. Nechala jsem si to krásné skupení postaviti na kulatý stoleček do noh. Sotva lékař vstoupil a spatřil jardinieru, neřekl více než: z Prahy — a tím dal najevo, že ví, čím vznešený jemnocit mě obmyslil. Ach ten blaží na lůžku přikovanou! Jsem přesvědčena, že všechno omluvíte, ať již maluji plány šikmo a písmenky jako hieroglyfy. Nemohu seděti rovně a po včerejší, jen 2 hodiny trvající zimnici a tom 4nočním a denním bdění jsem nyní ochablější než mně vhod. *Ale to přejde.* Včera po 10. h. došli lékaři odstraniti obvazek a s radostně zářícím okem se díval p. dr. Tobek na místo zlomeniny. „Překrásně srostly,“ pravil a dal se s chutí do obalování nového. Až se zpotil. Druhý lékař jemně držel patu — koleno. Sokol, pevnou rukou. Obvazek se tak podařil, že náš skromný lékař sám řekl o svém díle: Přál bych si, aby zde byl p. prof. Albert. — Ale ten nyní není ve Vídni, tak mně bylo psáno. Jak šťastna jsem, že náš lékař, muž velmi poctivý, přímé povahy, svědomitý u svém povolání, jest zde. Kdyby byla vypukla válka, — byl by musel co pluk. lékař zemské obrany odjet. Dnešní noc jsem skoro celou prospala. Marie ale spaní neměla, jak sama řekla, hlídala a měla radost, že jsem spala jako kutě. Ubyla bolest v noze a nyní jest tupá a těžká „jako zvon“, hnouti s ní nesmím — zvyknu si na ten kříž. Naše Marie málem plakala, když jsem jí Vaše tak uznalá slova přečetla. A řekla: „Je vidět, že ten nejhodnější pán z celé Prahy něco zkusil a ví, co to jest nemoc a obsluha.“ Většího vyznamenání se jí dostati nemohlo nad pochvalu a pozdravení *Vaše*. Vypravovala jsem jí zase o Vaší věrné Aničce, jak ta Vás ošetřovala a jak se i nyní o Vás stará. Takovým vypravováním rychle ujde hodina. Dnes jsme se opozdily se snídání, teprv v 8 h. jsem si vypakovala

pečivo z té „kisničky“, jak Marie říká. Sama se pojmenovala „veterka“ (první slabiku vyslovuje velmi zkrátka). Když byla ještě ve Vídni, roznemohl se tam její též mladý bratr, byl dán do špitálu a tam i skončil. Navštívila ho a pozorovala chování těch placených hlídaček – slyšela, že jim říkají Wärterin, ale sama říká jako mnozí jiní ryze česky „veterka“. Samo sebou se rozumí, že dostala z té „kisničky“ také podíl i z těch taliánských občerstvujících jablíček. Dočkám-li se letos úrody v naší zahradě, ze všeho to nejlepší bude jen Vaše. Nemůžete si představit, jak vděčna jsem za to nejmenší z Vaší ruky, – tím více, když mě zahrnujete. Prosím, ustaňte, nezasluhuji tolik dobrotivosti v tom mém neštěstí. Maminka má radost s sebou. Chudinka nejednou denně praví: „Jaké to štěstí, že jsi nezlomila *nohu!*“ Dívala se včera na lékaře, když tahali organtin, a pořád se ptá, jestli mě pata bolí? A já vždy ujišťuji, že docela nic, a *dnes* to jest i bohudíky pravda. Pro dnešek amen. Marie nechá ruku libat za to krásné vzkázání.

Srdečně Vás pozdravuje

Zdenka

Prosím, vyřídte Vaší Aničce mé pozdravení upřímné.

A v tomto listku sub rosa poslední supliku. Smím projeviti nějaké přání, dobře bude žebrati. *Předně*. Dnes mně řekl náš lékař, že v Nár. listech, bezpochyby včerejších, jest noticka o mém nešťastném upadnutí. Stojí tam, že jsem sklouzla *před domem* p. dr. Tobka, a hned připomenuto, že mají „domácí páni“ hleděti na čištění a posypování chodníků. Mně se neštěstí *nestalo* před domem p. dr., nýbrž na čistě *obecní půdě*, na náměstí nedlážděném, bohužel tu i tam ledovou kůrou pokrytém. Obec má naříditi, aby z náměstí byl led odvezen *včas rozsekán, ne ale aby zůstal klouzačkou tak dlouho, až milé slunko ji roztaje*. Mě to velice mrzí, že má veřejně křivě trpěti můj dobrodinec. *Vám* co nejpřednějšimu údu redakce jest dovoleno nahlednouti do tajemství dopisovatelských a vypátrati *jméno* onoho p. referenta nespolehlivého. Nebudu ho plísňiti veřejně – Bůh uchovej. Vám by bylo snadno možno podat zprávu *spolehlivou*, že neštěstí mě zastihlo za širokým chod-

níkem několik metrů od domu *výtečného chirurga p. MUDr. Tobka na půdě obci* či sl. m. radě k prohlídce svěřené. Neškodilo by veřejné uznání, že p. dr. mistrnou rukou svou obě zlomeniny v noze tak opět spojil, že v 4. dnu byly již bez vady srostly. Úplné uzdravení ovšem nastane při vši opatrnosti po mnohých nedělích.

U ob. rady, v společnosti mizerných dílem charakterů a dílem závistníků v povolání, šlechetný lékař náš není v milosti – jemu na tom nezáleží, ale mě to bolí, že má býti veřejně co nedbalý vyhlášen, kdežto vinu celou nese nespolehlivá dohlídka policejní. Plukovní lékař, který dr. T. asistoval, *není* zdejší rodák, nezávidí kolegovi jako ti dva ostatní p. rádní. Jmenovati je nebudu. Ten mladší jest syn syna mého otce sestřenice. Jeho otec byl hodný, upřímný člověk, – mladý pán jest ale tulipán pyšný a my jen tak se známe. To vše sub rosa, o to prosím.

A když již jsem v žebrání, pak ještě o druhém přání. Vaše ctitelkyně mně, jak jsem Vám již jednou psala, – půjčovaly Vaše „nedělní články“, – nyní je ale nemají a já bych je ráda četla. Tu jsem si vzpomněla, jestli by to bylo možno jen ten *Váš* článek *přiložiti* k těm „Fliegende“, šlo by to v jednom odeslání a já bych myšlenky Vaše *veřejnosti* věnované zvěděla. S tím vypůjčováním to nejde. Kdyby ta poznámka o mém neštěstí byla ještě k dostání, pak prosím pošlete mně jen výstřížek. Nevěřím zdejší poště, jest zvědavá jako baba. To Vás mučím! Budoucně budu skromnější v přání.

Velectěný!

Nastala – dle spolehlivého ohlášení p. Δ – veselá doba „draní péří“ a proto i ty anděličky v nebi se s chutí dali do práce již m. čtvrtek a bohatě nás zasypali. Ty nebeské husičky jsou rozhodně větší a bohatší mají šat drání propadlý, jinak by za jedíneký den tolik hebounkých peříček nesesdraly i ty andělské tisícové ručičky. Musí to býti podivání v tom nebi.

Kdyby to četl p. Δ , zasmál by se té mé fantasii – Vám ale mohu

svěřit, že ta vzpomínka na to draní peří v nebi mně utkvěla z mého nejútlejšího mládí v paměti. Dobrá maminka totiž mně vypravovala o andělíčkách v nebi, a když se počalo chumeliti, řekla po každé: „Andělíčky derou peří“ a to se mně tak tuze líbilo. Když jsem m. čtvrtěk ráno stála na balkoně a najednou se počalo chumeliti, zvolala jsem jako děcko staromódní: „Pán Bůh požehnej, andělíčky derou peří.“ A v tom peří tuze ráda se brodím od včerejška již před 6. h. ranní, chodíme totiž „na rorate“, v tomto týdnu ještě na svaté pole. Dnes jsem měla i lucerničku, jako bludička svítí, ale nešálí. Vzpomínám na Vás v lese i v chumelení. A Vy se máte dobře u kamen rozpálených. Nepolekejte se: spím v pokoji nevytopeném, jen když hodně mrzne, vystoupí teplo na 7–10° R. Jistě Vás mrazí při tom čtení. To ocelové pero je jako chlup, věru brk by lépe psal, – prosím, promiňte laskavě, – nechci psát znovu, jest již 7 h. večer a mám – večereti.

Právě dnes před 2 měsíci jsem se vrátila z krásné i pro mě Prahy. Denně vzpomínám na Vás, velectěný.

Srdečně pozdravuje

Zdenka

Do ouška.

Nyní počnu žebrot. Mám k Vám velikou prosbu. Víím, že jste útočištěm přemnohých, ráda bych Vás nechala na pokoji, ale sama si nemohu pomoci, a proto prosím Vás i já.

Když jsem byla v Praze, zastavila jsem se u p. Řivnáče, který se mně sám nabídnul, abych mu poslala seznam exemplářů spisů zvěč. otce. Znáte knihkupci. Každý dře jak může. Nerada bych si nechala kůži vlastní sedřítí a proto jsem si vymyslila zkoušku. Snad by to šlo oznámením v Nár. listech, tak v nedělním čísle – to se čte pozorněji od mnohých než ve všední den. Snad by zde připojené oznámení stačilo. Ohlášení mileráda zaplatím, jen když brzo vyjde, a proto Vás tuze snažně prosím o laskavé a velmi mocné zprostředkování. Nedělní číslo čtu i já!

Snad se někdo přihlásí přímo, nyní bohužel – zapomněli.

Sub rosa mám k Vám velikou prosbu. Víím, že jste v knihkupectví p. Valečka dobře známý, a proto si dovoluji Vás prositi, aby jste si neobtěžoval *příležitostně* se optati, kolik zespisů mého otce – *prodal*? Poslala jsem *na žádost* p. V. 10/12 m. r. tři sešity literatury a do komise veškeré spisy. Vyžádala jsem si z toho kněhkupectví knihu v ceně *dvou zlatých* k vyrovnání s cenou literatury *netto 2 zl. 70*, ale dostala jsem kromě účtu pohánku k zaplacení! Ale to jsem se rozhněvala naopravdu a napsala psaní, že se sotva líbilo. Tolik knih míti v záloze a ještě pohánět!

Anně pěkné pozdravení. Posílám pro obveselení mysle opis veršů neznámého veršokujce.

13.

14/8 91 v 8 h. ráno.

Velectěný!

Dá-li Bůh Márince šťastnou cestu do Prahy, bude míti čest osobně dodati Vám tento listek. Má odjeti dnes v poledne ve společnosti známého pána ze sousedního domu, který v Žižkově u švagrové své bude ubytován s Márinkou. Bez spolehlivého průvodce bych můj domácí poklad neposlala do výstavy. Kdyby nebylo „kdyby“, byla bych přijela m. sobotu, ale tak musím ještě *čekati*. V který den lístek Vám doručen bude, nemožno mně udati, nevím, jak to udělají. Zítřa by se rádi hned časně ráno podívali do výstavy, snad na celý den. Jen když Vás Mařinka uvidí několik minut, bude oblažena.

Pac a pusu

Zdenka